

RJ-Uiting 2025-9: Geactualiseerde Nederlandse corporate governance code 2025

<i>Hoofdstuk RJ</i>	<i>400 Bestuursverslag</i>
<i>Alinea 's</i>	<i>4031, 4044</i>
<i>Hoofdstuk RJ</i>	<i>404 Bezoldigingsverslag en remuneratierapport</i>
<i>Alinea 's</i>	<i>101, 102, 102a</i>
<i>Hoofdstuk RJ</i>	<i>405 Verslag raad van commissarissen</i>
<i>Alinea 's</i>	<i>101, 102</i>
<i>Hoofdstuk RJk</i>	<i>N.v.t.</i>
<i>Alinea 's</i>	<i>N.v.t.</i>
<i>Status</i>	<i>Definitieve Richtlijn</i>
<i>Publicatiedatum RJ-Uiting</i>	<i>26 juni 2025</i>
<i>Ingangsdatum</i>	<i>1 januari 2025</i>

Inleiding

Voor wie is deze RJ-Uiting relevant

Deze RJ-Uiting is relevant voor vennootschappen waarop de Nederlandse corporate governance code (hierna: Code) van toepassing is.

De Code is van toepassing op:

- i. alle vennootschappen met statutaire zetel in Nederland waarvan de aandelen of certificaten van aandelen zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt of een daarmee vergelijkbaar systeem; en
- ii. alle grote vennootschappen met statutaire zetel in Nederland (> € 500 miljoen balanswaarde) waarvan de aandelen of certificaten van aandelen zijn toegelaten tot de handel op een multilaterale handelsfaciliteit of een daarmee vergelijkbaar systeem.

Welke wijzigingen heeft de RJ doorgevoerd

In maart 2025 is de nieuwe Monitoring Commissie Corporate Governance Code aangesteld. Vlak na haar aantreden heeft de nieuwe Monitoring Commissie de Code geactualiseerd. Naast een aantal technische aanpassingen, nam de Monitoring Commissie de zogenoemde Verklaring

Omtrent Risicobeheersing (hierna: VOR) op in de Code. Opname van de VOR in het bestuursverslag biedt meer transparantie over de beheersing van operationele, compliance- en verslagleggingsrisico's.

Onder de vorige Code (2022) moest het bestuur in het bestuursverslag daarover al de nodige verklaringen opnemen (behoudens afwijking van de Code). Onder de geactualiseerde Code (2025) moet het bestuur verklaren dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen ten minste een beperkte mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving en de duurzaamheidsverslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat, en welk niveau van zekerheid deze systemen geven dat de operationele en compliance risico's effectief worden beheerst.

De VOR komt voort uit een eerder, integraal overgenomen voorstel van een werkgroep voorgezeten door Van Manen, die bestond uit vertegenwoordigers van de schragende partijen bij de Code en de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants). Deze geactualiseerde Code (2025) treedt in werking vanaf het verslagjaar beginnend op of na 1 januari 2025. De verankering van de geactualiseerde Code in de Nederlandse wetgeving moet nog plaatsvinden door publicatie in de Staatscourant en aanpassing van artikel 2 van het Besluit inhoud bestuursverslag. Dit zal naar verwachting in de loop van 2025 gebeuren.

De RJ neemt deze de aanpassingen in de Code (2025) op in hoofdstuk 400 'Bestuursverslag'.

Ingangsdatum

De bovengenoemde wijzigingen zijn als gevolg van de geactualiseerde Code (2025) en de verwachte wettelijke verankering van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2025. Eventueel commentaar op deze RJ-Uiting kan worden ingediend bij het RJ-secretariaat, bij voorkeur per email (secretariaat@rjnet.nl).

Voorgestelde wijzigingen Richtlijnen voor middelgrote en grote rechtspersonen

De voorgestelde wijzigingen vloeien rechtstreeks voort uit de op 20 maart 2025 gepubliceerde Nederlandse corporate governance code. De voorgestelde wijzigingen hebben betrekking op paragraaf 4 'Aanvullende voorschriften op basis van beursgenoteerd zijn van aandelen of andere effecten' van hoofdstuk 400 'Bestuursverslag'.

Het voorstel is om aan alinea 4044 van hoofdstuk 400, inzake de mededelingen die worden gedaan in het bestuursverslag voor zover de betreffende best practice bepaling wordt toegepast, het volgende toe te voegen:

- over de verantwoording over risico's en risicobeheersing:
 - het raamwerk of normenkader dat is gehanteerd bij de opzet en de werking van interne risicobeheersings- en controlesystemen; en
 - de beoordeling van het bestuur inzake de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen met betrekking tot de operationele, compliance en verslaggevingsrisico's over het afgelopen boekjaar.

De toelichting op de best practice bepaling 1.4.2 (bij onderdeel ii) geeft hierbij het volgende aan: *“Voorts ligt het in de rede dat het bestuur in de beschrijving duidelijk maakt op welke wijze het de effectieve werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen heeft beoordeeld.”*

- aan de bestuursverklaring:
 - dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen ten minste een beperkte mate van zekerheid geven dat de duurzaamheidsverslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat;
 - welk niveau van zekerheid deze systemen geven dat de operationele en compliance risico's effectief worden beheerst.

De toelichting op de best practice bepaling 1.4.3 (bij onderdeel iv) geeft hierbij het volgende aan: *“In onderdeel iv gaat het erom dat het bestuur, mede in het licht van de risicobereidheid van de onderneming en de keuze die het heeft gemaakt bij de inrichting van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, zelf aangeeft welk niveau van zekerheid deze systemen geven dat de operationele en compliancerisico's effectief worden beheerst. Het woord 'zekerheid' moet in dit verband niet worden gelezen als het in de accountancy gehanteerde begrip 'assurance', noch is bedoeld dat ondernemingen hiervoor een vast kader moeten hanteren. Evenmin wordt met 'effectiviteit' aansluiting gezocht bij het gelijkkluidende begrip uit de Amerikaanse wetgeving (i.c. de Sarbanes-Oxley wet). Ondernemingen kunnen de door hen gebruikte terminologie nader toelichten in hun verklaring of de toelichting daarop.*

Het is mogelijk dat het bestuur tot het oordeel komt dat bepaalde risico's uit hun aard niet effectief kunnen worden beheerst, of dat de effectiviteit van voornoemde systemen niet kan worden vastgesteld. [...] Ter naleving van deze bepaling kan het bestuur dit verklaren en toelichten.

Zoals is opgemerkt in de toelichting bij Principe 1.4 zijn interne risicobeheersings- en controlesystemen onlosmakelijk met beperkingen omgeven. Derhalve ligt het in de rede dat in de verklaring, die het bestuur op basis van best practice bepaling 1.4.3. in het bestuursverslag opneemt, ook stil wordt gestaan bij in elk geval: (a) de verantwoordelijkheden van het bestuur aangaande de interne risicobeheersings- en controlesystemen, (b) de doelstellingen van deze systemen, (c) de kenmerken van deze systemen en (d) de inherente beperkingen van deze systemen.”

De RJ benadrukt dat de verklaring een open norm betreft, en dat het bestuur toelicht hoe hieraan invulling is gegeven.

In hoofdstuk 404 'Bezoldigingsverslag en remuneratierapport' en hoofdstuk 405 'Verslag raad van commissarissen' worden redactionele aanpassingen voorgesteld inzake de verwijzing naar de geactualiseerde Nederlandse corporate governance code (2025).

Voorgestelde wijzigingen in RJ-bundel

Voorgestelde wijzigingen in hoofdstuk 400 Bestuursverslag

400 Bestuursverslag

Deze Richtlijn 400 (aangepast 2025) vervangt Richtlijn 400 (aangepast 2023) en is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2025.

4.03 Verklaring inzake corporate governance

Wettelijke bepalingen en andere bepalingen in regelgeving en richtsnoeren

4031 Op basis van artikel 2:391a BW kunnen bij algemene maatregel van bestuur nadere eisen worden gesteld aan de inhoud van het bestuursverslag. Deze algemene maatregelen van bestuur gelden voor bepaalde beursgenoteerde rechtspersonen en vennootschappen en zijn opgenomen in hoofdstuk 910.17, 910.18 en 910.19 Modellen en besluiten. Het gaat om de volgende regelingen:

- a. Besluit artikel 10 overnamerichtlijn; Besluit van 5 april 2006 tot uitvoering van artikel 10 van Richtlijn 2004/25/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 21 april 2004, zoals nadien gewijzigd ~~hierna het ‘Besluit artikel 10 overnamerichtlijn’~~.
- b. Besluit inhoud bestuursverslag; Besluit van 23 december 2004 tot vaststelling van nadere voorschriften omtrent de inhoud van het bestuursverslag (hierna het ‘Besluit inhoud bestuursverslag’) zoals laatstelijk gewijzigd in 2025¹.bij:
 - ~~besluit van 20 maart 2009 ter uitvoering van Richtlijn 2006/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 14 juni 2006;~~
 - ~~besluit van 22 december 2016 ter uitvoering van Richtlijn 2014/95/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 22 oktober 2014 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU met betrekking tot niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote ondernemingen en groepen (het ‘Besluit bekendmaking diversiteitsbeleid’);~~
 - ~~het nog te publiceren besluit tot wijziging van het Besluit van 23 december 2004 tot vaststelling van nadere voorschriften omtrent de inhoud van het jaarverslag in verband met de aanwijzing van de in 2022 2025 herziene Nederlandse corporate governance code.~~
- c. Besluit bekendmaking niet-financiële informatie, zoals omschreven in alinea 3011.

Aan de inhoud van het bestuursverslag wordt nadere invulling gegeven door toepassing van de Nederlandse corporate governance code van 20 ~~maart december~~ 2025² (hierna de ‘Code corporate governance’). Deze is opgenomen in hoofdstuk 911 paragraaf 1 Codes en Richtsnoeren.

Aan de inhoud van het bestuursverslag kan nadere invulling worden gegeven door toepassing van de richtsnoeren van de Europese Commissie inzake niet-financiële rapportage uit 2017 (hierna de ‘Richtsnoeren Europese Commissie’). Deze zijn opgenomen in hoofdstuk 911

¹ De Nederlandse corporate governance code 2025 zal naar verwachting in de loop van 2025 worden verankerd in het Besluit inhoud bestuursverslag.

paragraaf 2 Codes en Richtsnoeren.

Mededelingen over corporate governance uit hoofde van de Code corporate governance

4044 Het Besluit inhoud bestuursverslag verplicht vennootschappen die onderworpen zijn aan de Code corporate governance om mededeling te doen over de naleving van de principes en best practice bepalingen van de Code corporate governance ('pas-toe-of-leg-uit').

De Code corporate governance schrijft voor dat de hoofdlijnen van de corporate governance van de vennootschap elk jaar, mede aan de hand van de principes die in deze code zijn genoemd, in een afzonderlijk hoofdstuk in het bestuursverslag uiteengezet worden en dat de vennootschap daarin uitdrukkelijk aangeeft in hoeverre zij de in de Code opgenomen principes en best practice bepalingen opvolgt en zo niet, waarom en in hoeverre zij daarvan afwijkt. In plaats van in het bestuursverslag, kan deze informatie volgens de Code op de website van de vennootschap worden geplaatst.

Aanbevolen wordt, in aanvulling op de Code corporate governance, om tevens een korte samenvatting van de afwijkingen van de Code corporate governance ('leg-uit') op te nemen in het bestuursverslag, althans indien gebruik wordt gemaakt van de in alinea 4033 genoemde mogelijkheid om de verklaring inzake corporate governance langs elektronische weg openbaar te maken.

De Code corporate governance bevat tevens een aantal best practice bepalingen (hierna bpb) over de inhoud van het bestuursverslag. Over de volgende onderwerpen wordt mededeling gedaan in het bestuursverslag voor zover de betreffende best practice bepaling uit de Code corporate governance wordt toegepast:

- Duurzame lange termijn waardecreatie (bpb 1.1.4):
 - de visie van het bestuur op duurzame lange termijn waardecreatie en op de strategie ter realisatie daarvan, alsmede een toelichting op welke wijze in het afgelopen boekjaar daaraan is bijgedragen. Daarbij wordt tevens verslag gedaan over de ter zake daarvan geformuleerde doelstellingen, welke effecten de producten, diensten en activiteiten van de onderneming hebben gehad op mens en milieu, hoe de belangen van stakeholders daarin zijn meegewogen, welke acties in dat kader zijn genomen en de mate waarin de gestelde doelstellingen zijn behaald. Daarbij wordt zowel van de korte als de lange termijn ontwikkelingen verslag gedaan. De tweede zin is niet van toepassing indien de vennootschap rapporteert overeenkomstig de ingevolge de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) in Nederlandse wetgeving neergelegde vereisten, of daarmee vergelijkbare standaarden die op de vennootschap van toepassing zijn uit hoofde van haar beursnotering buiten Nederland.
- Cultuur en gedrag (bpb 2.5.4):
 - de cultuur binnen de onderneming en of het gewenst is daar wijzigingen in aan te brengen;
 - hoe de cultuur, de onderliggende waarden en gedragingen die binnen de onderneming worden bevorderd bijdragen aan duurzame lange termijn waardecreatie en, indien gewenst is daar wijzigingen in aan te brengen, welke initiatieven worden ondernomen om deze bijdrage verder te vergroten; en
 - de werking en de naleving van de gedragscode.
- Verantwoording over risico's en risicobeheersing (bpb 1.4.2):
 - de uitvoering van de risicobeoordeling, alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's (dit betreft in ieder geval de strategische, operationele, compliance en verslaggevingsrisico's) waarvoor de vennootschap zich geplaatst ziet in relatie tot haar risicobereidheid;

- de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen op het gebied van operationele, compliance, en verslaggevingsrisico's over het afgelopen boekjaar en welke raamwerk of normenkader daarbij is gehanteerd;
 - de beoordeling van de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen met betrekking tot de operationele, compliance en verslaggevingsrisico's over het afgelopen boekjaar.
 - eventuele belangrijke tekortkomingen in de interne risicobeheersings- en controlesystemen die in het boekjaar zijn geconstateerd, welke eventuele significante wijzigingen in die systemen zijn aangebracht, welke eventuele belangrijke verbeteringen van die systemen zijn voorzien en dat deze onderwerpen besproken zijn met de auditcommissie en de raad van commissarissen; en
 - de gevoeligheid van de resultaten van de vennootschap voor materiële wijzigingen in externe omstandigheden.
- Bestuursverklaring inzake risicobeheersings- en controlesystemen, going-concern en risicofactoren in relatie tot continuïteit, met een duidelijke onderbouwing, ~~dat~~ (bpb 1.4.3):
- dat het verslag in voldoende mate inzicht geeft in tekortkomingen in de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen ~~met betrekking tot (in ieder geval) de strategische, operationele, compliance en verslaggevingsrisico's~~;
 - ~~voornoemde dat deze~~ systemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat;
 - dat deze systemen ten minste een beperkte mate van zekerheid geven dat de duurzaamheidsverslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat;
 - welk niveau van zekerheid deze systemen geven dat de operationele en compliance risico's effectief worden beheerst;
 - dat het naar de huidige stand van zaken gerechtvaardigd is dat de financiële verslaggeving is opgesteld op going concern basis; en
 - dat in het verslag (in ieder geval) de materiële, strategische, operationele, compliance en verslaggevingsrisico's en de onzekerheden zijn vermeld, voor zover die relevant zijn ter zake van de verwachting van de continuïteit van de vennootschap voor een periode van twaalf maanden na opstelling van het verslag.
- Executive committee (indien van toepassing) (bpb 2.1.3):
- de keuze voor het werken met een executive committee;
 - de rol, taak en samenstelling van het executive committee; en
 - de wijze waarop het contact tussen de raad van commissarissen en het executive committee is vormgegeven.
- Transacties met tegenstrijdige belangen (bpb 2.7.4 en 2.7.3):
- publicatie van goedgekeurde transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders of commissarissen spelen die van materieel betekenis zijn voor de vennootschap en/of voor de desbetreffende bestuurders of commissarissen, met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat bpb 2.7.3 en 2.7.4 zijn nageleefd.
- Transacties met aandeelhouders (bpb 2.7.5):
- publicatie van goedgekeurde transacties tussen de vennootschap en natuurlijke of rechtspersonen die ten minste tien procent van de aandelen in de vennootschap houden, met de verklaring dat best practice bepaling 2.7.5 is nageleefd.
- Beschermingsmaatregelen (bpb 4.2.6):
- publicatie door het bestuur van een overzicht van alle uitstaande of potentieel inzetbare beschermingsmaatregelen tegen een overname van zeggenschap over de vennootschap.

Voorgestelde wijzigingen in hoofdstuk 404 Bezoldigingsverslag en remuneratierapport

404 Bezoldigingsverslag en remuneratierapport

Deze Richtlijn 405 (aangepast 2025) vervangt Richtlijn 405 (aangepast 2023) is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2025.

404.1 Algemeen

Inleiding

101 Dit hoofdstuk geeft voorschriften voor het ‘bezoldigingsverslag’ zoals bedoeld in artikel 2:135b BW. Ook bevat dit hoofdstuk voorschriften voor het rapport waarmee de raad van commissarissen volgens de Code corporate governance (hierna ook: ‘Code’), zoals gepubliceerd op ~~20 december 2022~~ 20 maart 2025, verantwoording aflegt over de uitvoering van het beloningsbeleid (hierna: ‘remuneratierapport’).

102 Rechtspersonen die verplicht zijn een bezoldigingsverslag op te stellen en die tevens een remuneratierapport opstellen, kunnen de informatie die in dit verslag, respectievelijk dat rapport, wordt opgenomen, samengevoegd opnemen in één document. Het verdient aanbeveling deze keuze expliciet tot uitdrukking te brengen in dat document.

Wettelijke bepalingen

102a Dit hoofdstuk is mede gebaseerd op artikel 2:135b BW en artikel 2:145 lid 2 BW, aangaande het bezoldigingsverslag, en op artikel 2:391a BW, aangaande het remuneratierapport~~verslag~~ genoemd in de Code.¹ Deze wettelijke bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten.

¹ De Nederlandse corporate governance code 2025 zal naar verwachting in de loop van 2025 worden verankerd in het Besluit inhoud bestuursverslag.

Voorgestelde wijzigingen in hoofdstuk 405 Verslag raad van commissarissen

405 Verslag raad van commissarissen

Deze Richtlijn 405 (aangepast 2025) vervangt Richtlijn 405 (aangepast 2023) is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2025.

405.1 Algemeen

Inleiding

101 Volgens de Code corporate governance, zoals gepubliceerd op ~~20 december 2022~~ 20 maart 2025 (hierna ook: 'Code'), legt de raad van commissarissen in een verslag verantwoording af over het uitgeoefende toezicht. Volgens de Code maakt dit verslag van de raad van commissarissen (hierna: 'verslag') deel uit van de jaarstukken van de vennootschap. De bepalingen van de Code zijn van toepassing voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 202~~5~~3.

Daar waar de Code specifieke terminologie gebruikt is dit overgenomen in dit hoofdstuk.

Wettelijke bepalingen

102 Op basis van artikel 2:391a BW kunnen bij algemene maatregel van bestuur nadere eisen (zoals gedragscodes) worden gesteld aan de inhoud van het bestuursverslag van bepaalde beursgenoteerde ondernemingen. In het Besluit ~~van 29 augustus 2017 tot wijziging van het Besluit van 23 december 2004 tot vaststelling van nadere voorschriften omtrent de inhoud van het~~ bestuursverslag is de Code aangewezen als gedragscode zoals bedoeld in artikel 2:391a BW. Daarmee heeft de Code een wettelijke verankering gekregen.¹ Er zijn verder geen andere wettelijke bepalingen die zien op het verslag van de raad van commissarissen.

¹ De Nederlandse corporate governance code 2025 zal naar verwachting in de loop van 2025 worden verankerd in het Besluit inhoud bestuursverslag.